

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative research) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย (Documents Research) และการลงภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการจัดเวทีประชาคมผู้วิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ผลการศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรม และการบริหารจัดการขยะการจัดการขยะของชุมชน

ตอนที่ ๒ ผลสร้างกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน

ตอนที่ ๑ ผลการศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรม และการบริหารจัดการขยะการจัดการขยะของชุมชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในชุมชน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน นักวิชาการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ผู้นำทางด้านศาสนาจำนวน ผู้นำสถานศึกษา ผู้แทนประชาชนในชุมชน และผู้ประกอบการรับซื้อของเก่าหรือธุรกิจรีไซเคิลในชุมชนที่น่าสนใจหลายประเด็นด้วยกัน ผู้วิจัยขอนำเสนอเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ในประเด็นดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๔.๑ การลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๑.๑ สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน พบประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาด้านจำนวนขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญได้แก่ จำนวนขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น และไม่มี การจัดเก็บขยะที่ถูกต้อง ประชาชนมีพฤติกรรมเดิมๆ ในการกำจัดขยะ ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม นอกจากนั้นยังส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า

“ขยะมูลฝอยนั้น นับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของชุมชน ถ้าหากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ปัญหาความสกปรกต่างๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอย จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ขยะมูลฝอยจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมากและจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของชุมชนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม.....”

๒. ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญ ได้แก่การจำกัดขยะที่ผิดวิธี ไม่มีการคัดแยกขยะ และการไม่มีวินัยของประชาชนในชุมชน โดยกำจัดขยะตามพฤติกรรมหรือความเคยชินของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาสำคัญด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านผิวหนัง ดังผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“สุขภาพของเด็กและผู้สูงอายุ คนในท้องถิ่นป่วยเป็นโรคผิวหนัง โคนสารพิษถึงขั้นบางคนพิการทางสมอง เป็นผลร้ายที่เกิดโดยตรงจากแหล่งน้ำ จากบ่อ หรือลำคลอง เพราะเมื่อก่อนละแวกนั้น ๆ ไม่มีน้ำประปาใช้ พวกเขาที่ต้องใช้น้ำตามธรรมชาติ สารพิษมีปนอยู่ในขยะตลอด เช่น โลหะหนักมี ปรอท ตะกั่ว สารหนู ไซยาไนต์ แมงกานีส แคดเมียม ฯลฯ สารพิษนี้เรารู้อยู่แล้วว่าเมื่อเข้าไปสู่ร่างกายเมื่อใดก็จะเกิดโรคตามมา เช่น มะเร็งผิวหนัง ระบบทางเดินหายใจ ปวดกระดูก ลำไส้อักเสบ หรืออาจถึงขั้นเป็นอัมพาต...”

๓. ปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเกิดจากการขาดจิตสำนึกของคนในชุมชนอีกทั้งยังขาดวิธีการและแนวทางจากภาครัฐ ในการจัดการขยะให้กับคนในชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกๆภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแล

“ปัจจุบันขยะมูลฝอยภายในชุมชน จะทำการกำจัดโดยการเผาหรือโดยวิธีฝังกลบ แต่โดยส่วนใหญ่คนในชุมชนใช้วิธีการเผารวมเนื่องจากประหยัดเวลาและง่ายในการกำจัด แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการเผาขยะแต่ละครั้งมักส่งกลิ่นเหม็นเนื่องจากชุมชนเรายังไม่มีเตาเผาขยะ..”

ภาพที่ ๔.๒ กลุ่มผู้สูงอายุที่ร่วมกันทำความสะอาดชุมชน

๔. ปัญหาด้านแหล่งกำจัดขยะไม่ได้มาตรฐาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญได้แก่ สถานที่ตั้งแหล่งกำจัดขยะ ตลอดจนเตาซึ่งใช้เผาขยะของชุมชนยังไม่ได้มาตรฐาน ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ บางครั้งมีสารพิษซึมเปื้อนลงสู่แม่น้ำ ส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชน ดังผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า

“ขยะที่ อบต มีน้ำหนักรอยู่ที่ ๑๕๐๐ กิโลกรัม/สัปดาห์ หลุมขยะของเราไม่ได้มาตรฐาน และตั้งอยู่บนเนินเขา เวลาเอาขยะไปทิ้ง ซึ่งมีสารพิษซึมลงดินและอาจจะลงสู่แม่น้ำเนื่องจากห้วยหนองก็อยู่ตรงเชิงคอยที่เป็นที่ตั้งของหลุมขยะ ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ.....”

ภาพที่ ๔.๓ การคัดแยกขยะของชุมชน

๕. ปัญหาการขาดระเบียบวินัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนยังขาดระเบียบวินัยและความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการคัดแยกและการกำจัดขยะ เนื่องจากเคยชินในการจัดการขยะในรูปแบบเดิมๆ โดยคนในชุมชนมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูล

ฝอยของคนในชุมชนและการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ยังไม่ถูกต้อง เช่น นำเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหารมาทิ้งแทนที่จะนำมาเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ และนำขยะรีไซเคิลมาเผาทำลายแทนที่จะทำการคัดแยกเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

“สถานที่บางแห่งก็มีคนทิ้งขยะกันตามสะดวก โดยนำไปเทกองรวมกันไว้ริมทางเดินข้าง โคนต้นไม้บ้าง ทำให้มีการหมักหมมเน่าเปื่อยสิ่งกลิ่นเหม็นคุ้ง บางครั้งอาจมองเห็นหนอนจำนวนมากมายไต่ยั่วเยี้ยออกมาจากกองขยะ ดูน่าขยะแขยง นอกจากนั้นกองขยะยังเป็นแหล่งชุมนุมของสัตว์นำโรค สารพัดชนิด เช่น ยุง แมลงวัน หนู แมลงสาบ ฯลฯ ยามที่ฝนตกลงมาน้ำฝนก็ชะเอาสิ่งสกปรกเน่าเหม็นในกองขยะไหลไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และอาจจะไหลลงท่อระบายน้ำ และแม่น้ำลำคลองใกล้ ๆ อีกด้วย ...”

๖. ปัญหาด้านภาพลักษณ์ของชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญได้แก่ ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเป็นสาเหตุทำให้แหล่งน้ำที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการเกษตรของคนในชุมชน เนื่องจากชุมชนไม่มีวิธีการและแนวทางในการจัดเก็บและทำลายขยะมูลฝอย และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์อันตราย และพาหนะโรคต่างๆเช่น แมลงสาบ แมลงวัน หนู ดังคำกล่าวที่ว่า

“ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเป็นสาเหตุทำให้แหล่งน้ำที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการเกษตรของคนในชุมชน”

ภาพที่ ๔.๔ การคัดแยกขยะของชุมชน

ผู้วิจัยขอสรุปสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน เป็นแผนภาพดังนี้

แผนภูมิที่ ๔.๑ สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย

กล่าวโดยสรุปสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนพบว่า ปัญหาด้านจำนวนขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ จำนวนขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น และไม่มีการจัดเก็บขยะที่ถูกต้อง ประชาชนมีพฤติกรรมเดิมๆ ในการกำจัดขยะ ได้แก่ การกำจัดขยะที่ผิดวิธี ไม่มีการคัดแยกขยะ และการไม่มีวินัยของประชาชนในชุมชน ทำให้เกิดปัญหาสำคัญด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชน ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเกิดจากการขาดจิตสำนึกของคนในชุมชน อีกทั้งยังขาดวิธีการและแนวทางจากภาครัฐ ในการจัดการขยะให้กับคนในชุมชน ปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ปัญหาด้านแหล่งกำจัดขยะไม่ได้มาตรฐาน ได้แก่ สถานที่ตั้งแหล่งกำจัดขยะ ตลอดจนเตาซึ่งใช้เผาขยะของชุมชนยังไม่ได้มาตรฐาน ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ และ ปัญหาการขาดระเบียบวินัยและปัญหาด้านภาพลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนยังขาดระเบียบวินัยและความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการคัดแยกและการกำจัดขยะ

๑.๒ การบริหารจัดการขยะการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลพบประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ด้านการวางแผน

จากการสนทนากลุ่ม พบประเด็นพฤติกรรมจัดการขยะของชุมชน ด้านการวางแผน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการขยะ หากองค์การบริหารส่วนจังหวัดและประชาชนขาดการวางแผนในการจัดการขยะ ก็จะไม่มีการปฏิบัติในการจัดการขยะ ดังนั้นในประเด็นนี้พบว่า ขาดการวางแผนแม่บทร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ ทำให้ประชาชนไม่

เข้าใจถึงปัญหาและความสำคัญของการคัดแยกขยะ เพราะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ ตั้งแต่แรก ตลอดจนไม่ตระหนักถึงปัญหาพิษภัยของขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะเป็นพิษที่จะส่งผลเสีย ต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน ดังผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

ภาพที่ ๔.๕ การสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล

“ในปัจจุบันยังไม่มีแผนแม่บท และยังไม่มีการบริหารจัดการ ประชาชนส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเอง และยังไม่ให้ความสำคัญในการคัดแยกขยะด้วยตนเอง มีการทิ้งขยะตามถังขยะของตนเองภายในที่พักอาศัย แล้วนำมาเผาทำลาย บางครั้งเรือนใช้วิธีเก็บใส่ถุงรวบรวม โดยปะปนกับขยะชนิดอื่นๆแล้วนำไปทิ้งในป่าหรือที่สาธารณะ ส่วนใหญ่ขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนจะเป็นขยะมูลฝอยเปียก เช่นเศษอาหาร เศษเปลือกผลไม้ และขยะทั่วไปเช่น ถุงพลาสติก ถุงขนมกล่องโฟม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา คือ ปัญหาแมลงวันและกลิ่นเหม็น ปัญหาควันไฟ ปัญหาน้ำเสีย.....”

“ควรเน้นการจัดการขยะมูลฝอยโดยให้มีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมกับ อ.บ.ต. ในทุกๆขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการแลกเปลี่ยน วางแผน และดำเนินโครงการกิจกรรมต่างๆในการบริหารจัดการขยะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง....”

ภาพที่ ๔.๖ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้อีกว่า

“ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการรักษาความสะอาดในชุมชน โดยคนในชุมชนทำหน้าที่ในการสอดส่องดูแลในเรื่องการทิ้งขยะและการรักษาความสะอาด มีการประชุมทุกๆเดือนเพื่อปรับปรุงการดำเนินการ...”

“ควรจัดทำโครงการเพื่อการรณรงค์ให้คนในชุมชนทำการฝีกคัดแยกขยะ เช่นในส่วนที่สามารถนำมาหมักปุ๋ยชีวภาพเอง สามารถทำในครัวเรือนของตนเองหรือรวมกลุ่มกันทำ ควรมีการฝึกอบรมในการทำน้ำหมักชีวภาพ หรือโครงการให้คนในชุมชน นำขยะมาแลกของใช้หรือไข่...”

๒. การจัดโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะ

จากการสนทนากลุ่ม พบประเด็นพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ด้านการจัดโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะ ผู้ให้ข้อมูลหลักอยากให้มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยอาจจัดตั้งในรูปของธนาคารขยะ และมีคณะกรรมการในการทำงาน โดยแบ่งโครงสร้างให้ชัดเจนในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารจัดการขยะ และทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ ดังผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า

ภาพที่ ๔.๗ การจัดการขยะของหน่วยงาน

“การจัดการขยะมูลฝอยคือ ต้องทำการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะ โดยทำการคัดแยกประเภทของขยะก่อนการทำลาย และควรมีการเพิ่มเตาเผาให้สามารถรองรับปริมาณขยะในแต่ละวันของชุมชน เพื่อไม่ให้ส่งกลิ่นรบกวน ซึ่งแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ควรทำการส่งเสริมให้มีกิจกรรมรวมทั้งโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย เช่น โครงการธนาคารขยะ ที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เห็นคุณค่าของขยะ.....”

“ในการบริหารจัดการขยะควรมีการอบรมคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะเพื่อให้ได้มุมมองหรือมองเห็นภาพรวมออก โดยให้มีประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในชุมชน.....”

ภาพที่ ๔.๘ อุปกรณ์การอบรมให้ความรู้การคัดแยกขยะในชุมชน

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้อีกว่า

“ควรมีการจัดเก็บขยะอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง โดยมรการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการควบคุมการทำงานของพนักงานในการจัดเก็บและออกแบบเส้นทางในการจัดเก็บเพื่อลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของน้ำมัน แต่ทั้งนี้ก็ควรมีการจัดสรรงบประมาณจ้างพนักงานละรถที่ใช้ในการจัดเก็บให้มากขึ้น.....”

“ในการจัดการขยะมีหลายวิธี ในชุมชนเรามีการจัดตั้งธนาคารขยะ กิจกรรมชุมชนสีเขียว กิจกรรมแข่งขันหมู่บ้านสะอาด กิจกรรมประกวดสิ่งประดิษฐ์สิ่งของหรือชุดแต่งกายจากวัสดุเหลือใช้ ในแต่ละหมู่บ้าน....”

ภาพที่ ๔.๙ กลุ่มผู้สูงอายุที่มาร่วมจัดการขยะ

๓. ด้านการชักนำ

จากการสนทนากลุ่ม พบประเด็นพฤติกรรมจัดการขยะของชุมชน ด้านการชักนำ ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการรณรงค์ การฝึกอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มกับขยะ นอกจากนี้ ต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกในการดูแลความสะอาด โดยสร้างให้เกิดพฤติกรรมจัดการขยะที่ถูกต้อง ตลอดจนต้องมีการเผยแพร่ความรู้ให้กับคนในชุมชนเข้าใจอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง ดังผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้กล่าวไว้ว่า

“ควรจัดทำโครงการเพื่อการรณรงค์ให้คนในชุมชนทำการฝึกคัดแยกขยะ เช่นในส่วนที่สามารถนำมาหมักปุ๋ยชีวภาพเอง สามารถทำในครัวเรือนของตนเองหรือรวมกลุ่มกันทำ ควรมีการฝึกอบรมในการทำน้ำหมักชีวภาพ หรือโครงการให้คนในชุมชน นำขยะมาแลกของใช้ หรือแลกไข่”

“ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เพื่อให้ไปให้ความรู้แก่ลูกบ้านอีกทอดหนึ่ง ส่วนใหญ่ลูกบ้านจะรับฟังสิ่งที่ยุใหญ่บ้านไปบอก เพื่อสร้างหรือปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีในเรื่องของขยะ และควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนด้วย...”

“ปลูกฝัง และส่งเสริมให้คนในชุมชนให้มีทัศนคติที่ดีในการจัดการขยะ และให้ความรู้ในการคัดแยกขยะเพื่อลดปริมาณขยะ และสร้างมูลค่าให้กับขยะ...”

ภาพที่ ๔.๑๐ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล
 นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้อีกว่า
 “ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในการดูแลรักษาความสะอาดในชุมชนและพฤติกรรม
 ในการทิ้งขยะ โดยการให้ความรู้ ในเรื่องของประโยชน์ของขยะในบางประเภทและโทษของขยะที่ไม่
 ถูกการคัดแยก และควรสร้างเตาเผาขยะ....”
 “ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้คนในชุมชน ร้านค้า ผู้ประกอบการ ให้ตระหนักถึงใน
 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้น และให้ความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการขยะในชุมชน....”
 “อบต ควรมีหน่วยเคลื่อนที่เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจและขอความร่วมมือในการ
 จัดการขยะ เพื่อให้คนในหมู่บ้านได้ทราบ....”

ภาพที่ ๔.๑๑ การจัดทำสื่อเพื่อให้ความรู้ในการคัดแยกขยะแก่คนในชุมชน

๔. ด้านการควบคุม

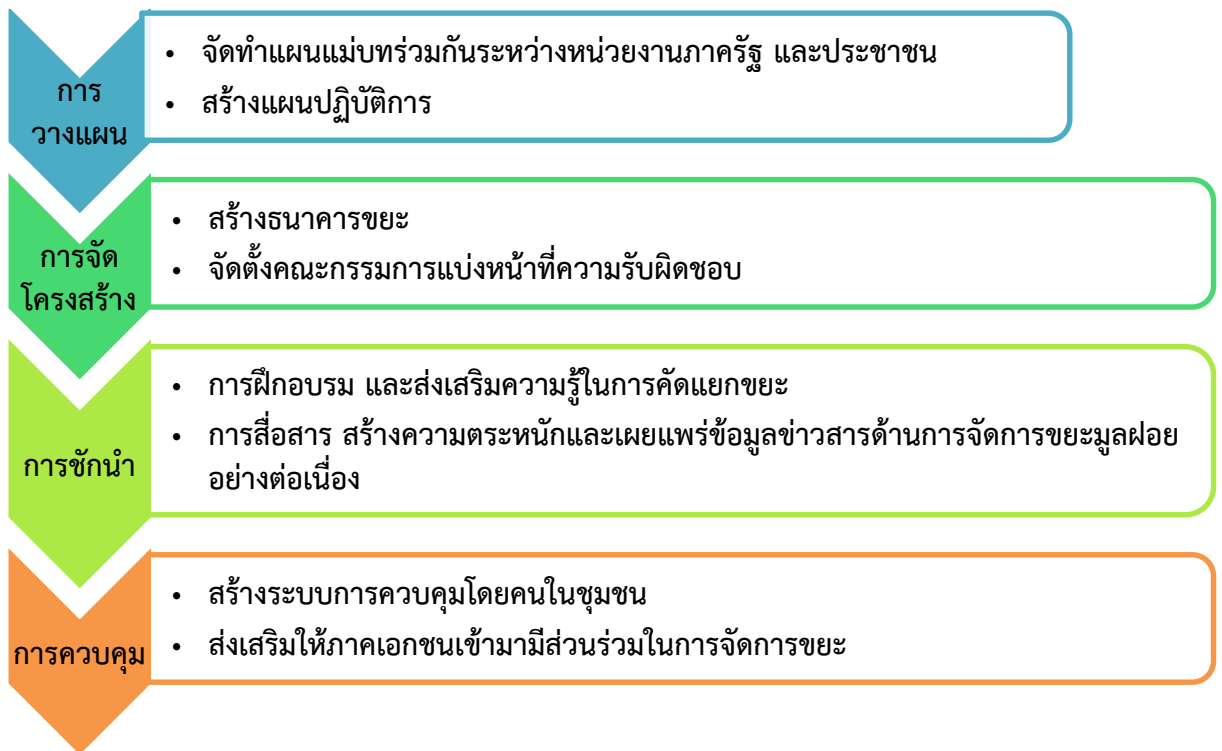
จากการสนทนากลุ่ม พบประเด็นพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ด้านการควบคุม ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า ประชาชนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์การ การชักนำ และการควบคุม โดยในการควบคุมต้องสร้างให้เกิดความตระหนักและความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนทั้งหมด ดังนั้น จึงต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“ต้องให้ประชาชนนั้นแหละเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่แผนแม่บท ทุกขั้นตอน สร้างธนาคารแบ่งงานกันทำ ช่วยกัน ทำยที่สุดต้องควบคุมกันเอง ถ้าเมื่อไหร่ อบรม. เริ่ม เขาก็จะไม่สนใจแต่ถ้าประชาชนเข้ามาตั้งแต่แรก เขาจะเห็นความสำคัญแล้วไปขยายต่อกันเอง...”

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้อีกว่า

“การบริหารจัดการขยะที่ดีควรจะเริ่มจากบริหารจัดการสำนักและความตระหนักของคนในชุมชนเสียก่อน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือนของตนเอง ซึ่งสิ่งนั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากความรู้ความเข้าใจ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการในการจัดการขยะของชุมชน และคอยสอดส่องดูแล ในเรื่องความสะอาดในครัวเรือนของตนและในชุมชน.....”

“ควรมีการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ในเรื่องของการ รับผิดชอบต่อ ชนสง เนื่องจาก อบต ไม่มีงบประมาณในส่วนนี้...”

แผนภูมิที่ ๔.๒ การบริหารจัดการขยะการจัดการขยะของประชาชน ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน

กล่าวโดยสรุปการบริหารจัดการขยะการจัดการขยะของประชาชน ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน พบว่า ด้านการวางแผนควรมีการจัดทำแผนแม่บทร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน และสร้างแผนปฏิบัติการในการจัดการขยะ ด้านการจัดโครงสร้าง จัดตั้งในรูปของธนาคารขยะ และมีคณะกรรมการในการทำงาน โดยแบ่งโครงสร้างให้ชัดเจนในการทำงาน ด้านการชักนำ ควรมีการฝึกอบรม และส่งเสริมความรู้ในการคัดแยกขยะ มีการสื่อสาร สร้างความตระหนักและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง และด้านการควบคุม ควรสร้างระบบการควบคุมโดยคนในชุมชน และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ตอนที่ ๒ กลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ในการจัดการขยะของชุมชน

จากการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน นักวิชาการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องผู้นำทางด้านศาสนา จำนวน ผู้นำสถานศึกษา ผู้แทนประชาชนในชุมชน และผู้ประกอบการรับซื้อของเก่าหรือธุรกิจรีไซเคิลในชุมชนที่น่าสนใจหลายประเด็นด้วยกัน ผู้วิจัยขอนำเสนอเสนอข้อมูลในประเด็นกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของประชาชน ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การสร้างวินัยและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของประชาชนในการจัดการขยะ

กลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน ประเด็นแรกผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่าต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เนื่องจากปัญหาการจัดการขยะมิได้เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน โดยควรมีมาตรการหรือโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่สร้างการตระหนักให้เกิดแก่ชุมชนท้องถิ่น ดังผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“ควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อของทุกภาคส่วนทั้งภาคหน่วยงานของรัฐ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งทุกภาคส่วนควรมีหน้าที่ที่ต้องร่วมกันในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากปัญหาขยะมูลฝอยมิได้เป็นปัญหาของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นปัญหาของทุกคน เขาต้องมีวินัยของตนเองในการดูแลบ้านตัวเอง”

“ในภาครัฐเองก็ควรนำวิธีการ รูปแบบหรือเครื่องมือต่างๆ เข้ามาใช้ในการกำหนดมาตรการและโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้ภาคเอกชนและประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม อาจจะเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีในการในการลดปริมาณขยะมูลฝอย และทำการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ โดยภาคเอกชนเป็นฝ่ายในการรับซื้อ.....”

๒. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน

ประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน ได้แก่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน เพราะพฤติกรรมคือการกระทำที่เกิดจากความเคยชิน หรือเกิดจากลักษณะนิสัยที่กระทำเป็นประจำ ดังนั้น หากปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกขยะ ทั้งขยะ และกำจัดขยะให้ถูกวิธี ก็จะเป็นการลดปัญหาขยะในอนาคตได้ ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมและผลักดันให้คนในชุมชนของตน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการอุปโภคและบริโภค เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอย ตั้งแต่การนำความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเข้าไปเพิ่มเติมในโครงการกิจกรรมต่างๆ หรือในหลักสูตรการเรียนการสอนของเด็กๆนักเรียน ซึ่งเป็นการให้ความรู้ อันจะนำมาสู่การจัดการความรู้ด้านการจัดการขยะ และเป็นการสร้างเครือข่ายให้แก่ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ”

ภาพที่ ๔.๑๒ การจัดการขยะของชุมชน

"ผมมองว่าเรื่องพฤติกรรมของคนสำคัญที่สุด ถ้าคนในชุมชนยังเคยชินกับการทิ้งขยะแบบเดิมๆ ไม่เคยแยกขยะเลย ปัญหาต่างๆ ก็จะตามมา หากเราปรับพฤติกรรมเขาซะ ให้เขารู้ว่าขยะมีกี่ประเภท อะไรบ้าง จะแยกยังไง จะทิ้งยังไง เอาอะไรมาขายได้บ้าง ท้ายที่สุดเขาก็จะชินกับวิธีการใหม่ๆ ในการคัดแยกขยะ ปัญหาก็จะค่อยๆ หหมดไป...."

๓. การส่งเสริมในการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการขยะ

แนวทางกำหนดกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชนในประเด็นถัดมาที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงได้แก่ การสร้างองค์ความรู้การจัดการขยะด้วยการวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะ โดยภาคประชาชนมองว่า รัฐบาลควรให้การสนับสนุนในส่วนนี้ โดยจัดสรรงบประมาณในการวิจัยให้กับสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้และเผยแพร่ความรู้ต่างๆ ลงสู่ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะ ตลอดจนควรมีการส่งเสริมการสร้างเทคโนโลยีในการจัดการขยะ เพื่อสร้างนวัตกรรมในการจัดการขยะต่อไปด้วย

ภาพที่ ๔.๑๑ การเผยแพร่ผลการวิจัยด้านการจัดการขยะ

“รัฐบาล ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมในการทำการวิจัยให้กับมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานท้องถิ่น เป็นแนวปฏิบัติที่ถูกต้องตามบริบท ในแต่ละท้องถิ่น โดยเน้นในการพัฒนาองค์ความรู้ และเป็นการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อความสะดวกในการจัดการขยะ”

“มองว่าในภาคสถาบันการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับปัญหานี้ แล้วร่วมมือกับภาครัฐ และภาคประชาชน ทำยี่ที่สุดต้องเกิดนวัตกรรมอะไรซักอย่างที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหการจัดการขยะในชุมชนให้ได้จะเป็นเครื่องมือการกำจัดขยะที่ไม่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อมหรืออะไรก็ได้ที่ใช้ได้ง่าย สะดวก”

๔. การพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรของหน่วยงาน

ประเด็นแนวทางกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่าควรมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรของหน่วยงาน โดยส่งเสริมความรู้ ทักษะ ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะในชุมชน โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

ภาพที่ ๔.๑๔ การเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยแก่ชุมชน

“หน่วยงานควรให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบในเรื่องการจัดการขยะของชุมชน โดยควรให้มีความรู้ มีทักษะ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีในการจัดการขยะ อันจะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....”

“ควรจัดอบรม หรือให้คนที่รับผิดชอบเข้าร่วมโครงการกิจกรรมต่างๆ ในการเพิ่มทักษะในการเจรจาต่อรอง มนุษย์สัมพันธ์และการจัดการความขัดแย้ง เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในการจัดการขยะในชุมชน หรืออาจเป็นการศึกษาดูงาน ในหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะทั้งในและต่างประเทศที่มีบริบทคล้ายกับบ้านเรา เพื่อนำความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสมมาปรับใช้กับชุมชนของเรา และเป็นการสร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างหน่วยงานเพื่อพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

๕. การพัฒนาชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะที่ดี

ประเด็นถัดมาที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงได้แก่ การพัฒนาชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะที่ดี โดยกล่าวว่า จังหวัดควรมีชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะที่ดี เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และเป็นแหล่งฝึกอบรมให้กับหน่วยงาน หรือชุมชนอื่นที่ต้องการนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการจัดตั้งนี้ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของประชาชนในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐในชุมชนที่ให้การสนับสนุน และส่งเสริม ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

ภาพที่ ๔.๑๕ การให้ความรู้แก่เยาวชนในการจัดการขยะ

“ควรมีการจัดตั้งชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพในการจัดการขยะที่ดี ให้เป็นชุมชนต้นแบบในการจัดขยะที่ดี เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และฝึกอบรมให้กับชุมชนที่ต้องการองค์ความรู้ หรือให้กับหน่วยงานที่ต้องการพัฒนาระบบการจัดการขยะ.....”

“ในการส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ควรมีแหล่งชุมชนให้คนที่สนใจ หรือหน่วยงานที่สนใจเข้าไปศึกษาเหมือนเป็นต้นแบบที่ดี ทำอย่างไรให้รู้สึกชุมชนนั้นต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน ต้องมีส่วนร่วมกัน ดังนั้น ต้นแบบที่เกิดก็ต้องมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ โดยมีเป้าหมายที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนน่าอยู่.....”

๖. การบูรณาการกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางการกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า ควรมีกระบวนการที่ชัดเจน ตั้งแต่การเริ่มต้นการวางแผนร่วมกัน การลงมือปฏิบัติร่วมกัน กำหนดโครงสร้างความรับผิดชอบของคนในชุมชน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข สิ่งเหล่านี้จะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง แล้วทำให้เกิดการบูรณาการทุกภาคส่วนในการจัดการขยะมูลฝอย ดังผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

ภาพที่ ๔.๑๖ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

“ควรมีการมุ่งเน้นในการบูรณาการการจัดการขยะมูลฝอยให้ครบวงจร ตั้งแต่ การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติโดยการกำหนดผู้รับผิดชอบ ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ เมื่อปฏิบัติแล้วต้องมีการติดตามกำกับดูแลตรวจสอบการให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน และบรรลุวัตถุประสงค์ และเมื่อพบข้อบกพร่องจะต้องมีการนำข้อบกพร่องนั้นมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนบูรณาการตามนโยบายให้มีความสอดคล้องที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย”

"การสร้างกระบวนการในการจัดการขยะ ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วม โดยเกิดจากความคิดเห็นของคนในชุมชน เริ่มคิด เริ่มทำ ด้วยกัน ไม่ใช่เป็นของหน่วยส่งเสริม ผู้ใหญ่ กำหนด แต่ต้องให้คนเห็นความสำคัญและร่วมมือกันตั้งแต่ต้น ถึงจะเกิดกระบวนการแบบมีส่วนร่วมและเกิดความยั่งยืนได้"

๗. การบูรณาการการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นถัดมาที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงได้แก่ การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน โดยใช้สื่อที่มีในชุมชน ทั้งเสียงตามสาย การประชุมของชุมชน ทำให้คนในชุมชนเข้าใจถึงเป้าหมายของการจัดโครงการหรือกิจกรรมการจัดการขยะร่วมกัน เพราะหากประชาชนไม่เข้าใจแนวทางการดำเนินงาน อาจเกิดอุปสรรคในการทำงานได้ ดังผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

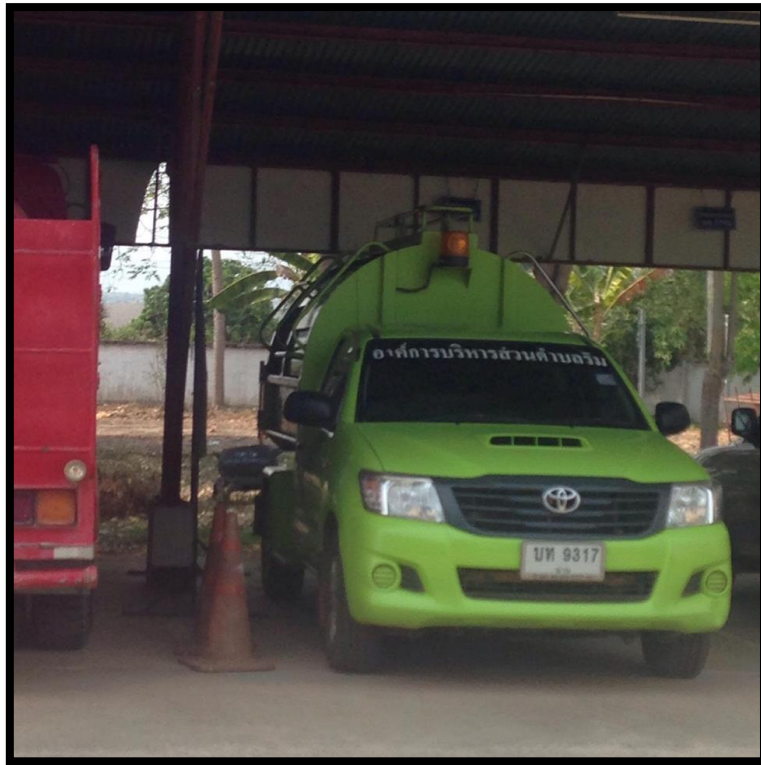
ภาพที่ ๔.๑๕ สื่อการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะ

“ต้องมีการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในชุมชน โดยทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้คนในชุมชนได้ทราบปัญหาของขยะที่มีผลกระทบในชุมชน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อเป็นการร่วมกันหาทางออกร่วมกันทุกภาคส่วน....”

“ควรมีการประชุมผู้นำชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจกับลูกบ้านของตน และควรสร้างคู่มือการคัดแยกขยะ รวมทั้งทำการรณรงค์โดยใช้กิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่นโครงการกิจกรรมการลดใช้กล่องโฟมและถุงพลาสติกในงานศพ หรือโครงการฝึกอบรมให้คนในชุมชนคัดแยกขยะและนำกลับมาใช้ประโยชน์ และสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ.....”

๘. การพัฒนาระบบการจัดการคัดแยกและขนส่งขยะ

แนวทางการกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงประเด็นที่ว่า ระบบการคัดแยกคัดแยกขยะก่อนการเก็บขยะไปทำลายมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยให้ประชาชนเข้าใจการคัดแยกขยะ เมื่อพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนดีแล้ว ควรมีการจัดระบบขนส่งขยะที่ชัดเจน ทั้งเรื่ององเวลา และแหล่งกำจัดขยะ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

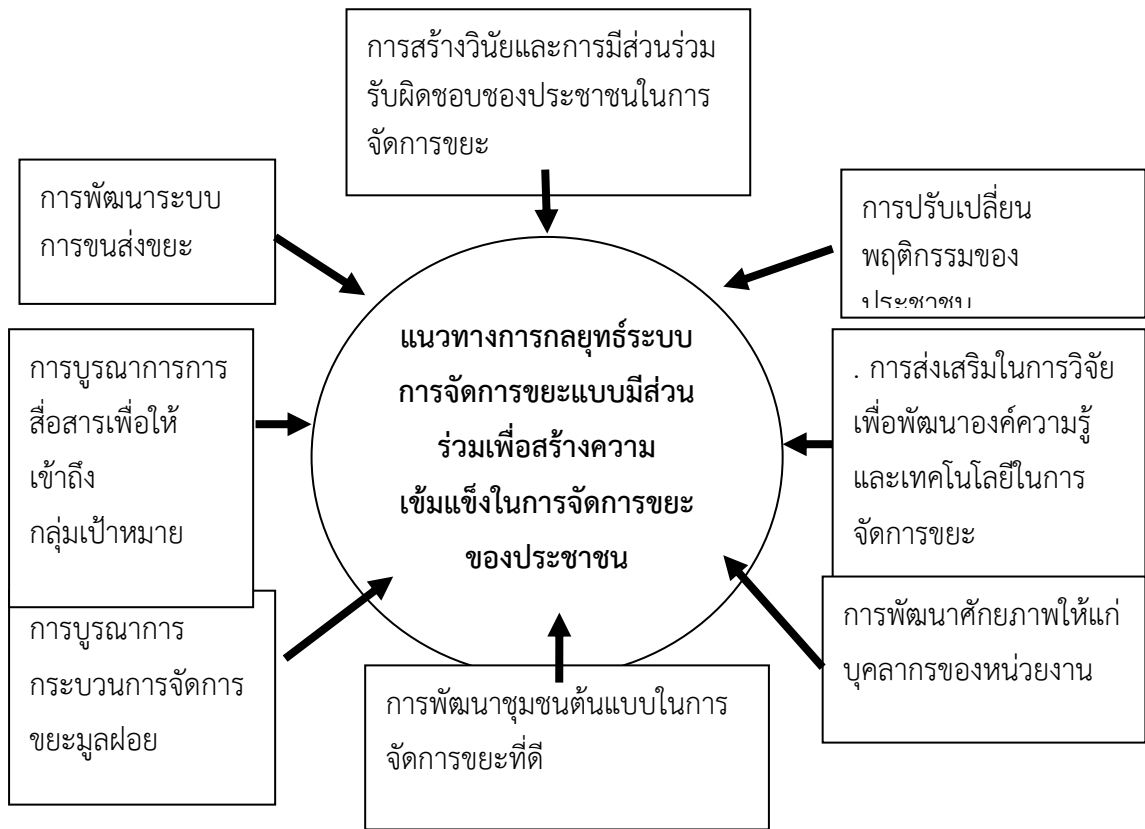

ภาพที่ ๔.๑๘ การจัดการรถขนขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“ควรมีการกำหนดเวลาขนส่งขยะที่แน่นอนเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในชุมชน ในการนำขยะที่ทำการคัดแยกมาขายเพื่อเป็นการสร้างรายได้ ซึ่งเอกชนอาจเป็นผู้มารับซื้อในทุกวันพุธของสัปดาห์ อาจรับจาก ธนาคารขยะหรือจากจุดรวมที่จะนำมาขายของคนในชุมชน เช่น วัด หรือศาลาประชาคม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันในทุกๆส่วนในชุมชน....”

“สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งได้แก่การจัดการขนขยะ ต้องแยกขยะให้ถูกต้อง ว่าขยะแต่ละอย่างแยกทิ้งอย่างไร ทำลายยังไง และมีระยะเวลาที่ชัดเจน กำหนดวันเวลาการเก็บขยะ และประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรู้ นอกจากเรื่องรถขนขยะ ก็เรื่องที่ตั้งขยะ ต้องไม่ส่งกลิ่นเหม็นแก่คนในชุมชน เดี่ยวจะกลายเป็นขยะในชุมชนจัดการดี แต่กลิ่นมาแทนก็ไม่ไหว...”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการกลยุทธระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน กลุ่มผู้วิจัยของรายงานผลดังกล่าวในรูปของแผนภาพและสรุปเชิงพรรณนา ดังนี้

แผนภูมิที่ ๔.๓ แนวทางการกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน

จากการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ร่วมกับการทบทวนเอกสารวรรณกรรม กลุ่มผู้วิจัยได้ค้นพบกลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน ได้แก่ กลยุทธ์ "พวก" ประกอบไปด้วยรายละเอียดสำคัญและแหล่งที่มา ดังตารางที่ ๔.๑ ตารางที่ ๔.๑ แหล่งที่มาองค์ประกอบของ กลยุทธ์ "พวก"

องค์ประกอบ	ผลการวิจัย	การทบทวนเอกสารวรรณกรรม
<p>พ -พัฒนาศักยภาพ</p>	<p>สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า</p> <p>“หน่วยงานควรให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบในเรื่องการจัดการขยะของชุมชน โดยควรให้มีความรู้ มีทักษะ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีในการจัดการขยะ อันจะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ....”</p>	<p>สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเรากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก(Trial and Error) ปรึบเปรียบไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุดเมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะเลือกรูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียวและจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ</p> <p>ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างพฤติกรรมของมนุษย์ หากบุคคลมีการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ผิดฝน ปฏิบัติสิ่งนั้นจนเกิดความเคยชิน บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติจนไม่รู้สึกว่าตนเองถูกบังคับและเป็นพฤติกรรมความเคยชินในการปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องต่อไป</p>

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

องค์ประกอบ	ผลการวิจัย	การทบทวนเอกสาร วรรณกรรม
-พัฒนาชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะที่ดี	สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า “ควรมีการจัดตั้งชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพในการจัดการขยะที่ดี ให้เป็นชุมชนต้นแบบในการจัดขยะที่ดี เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และฝึกอบรมให้กับชุมชนที่ต้องการองค์ความรู้ หรือให้กับหน่วยงานที่ต้องการพัฒนาระบบการจัดการขยะ.....”	สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วม หลักการของการมีส่วนร่วม ในความหมายของการบริหารจัดการ จะมีการเชื่อมโยง อย่างใกล้ชิด “การตัดสินใจ” นั่นคือ การมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรมและต้อง เป็นการมีส่วนร่วม อย่างแท้จริง (meaningful participations) “ไม่วางระบบไว้ให้ดู เหมือนว่าได้ จัด กระบวนการให้มีส่วนร่วม แล้ว (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๙)
-พัฒนาระบบการจัดการคัดแยกและการขนส่งขยะ	สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า "สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งได้แก่การจัดการขนขยะ ต้องแยกขยะให้ถูกต้อง ว่าขยะแต่ละอย่างแยกทิ้งอย่างไร ทำลาย	สอดคล้องกับการคัดแยกขยะของพัชรี สีโรรส และคณะ (๒๕๔๖: ๓ - ๕) ที่กล่าวถึง การคัดแยกขยะแบบครบวงจร จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะประเภทต่าง ๆ ตามแต่ลักษณะองค์ประกอบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำกลับไปใช้

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

องค์ประกอบ	ผลการวิจัย	การทบทวนเอกสารวรรณกรรม
	<p>ยังไง และมีระยะเวลาที่ชัดเจน กำหนดวันเวลาการเก็บขยะ และประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรู้ นอกจากเรื่องรถขนขยะ ก็เรื่องที่ตั้งขยะ ต้องไม่ส่งกลิ่นเหม็นแก่คนในชุมชน เดี่ยวจะกลายเป็นขยะในชุมชนจัดการดี แต่กลิ่นมาแทนก็ไม่ไหว..."</p>	<p>ประโยชน์ใหม่สามารถ ดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิด โดยจัดวางภาชนะให้เหมาะสม ตลอดจนวางระบบการเก็บรวบรวมขยะอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะ</p>
<p>-พฤติกรรมประชาชนต้องปรับเปลี่ยน</p>	<p>สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า</p> <p>"ผมมองว่าเรื่องพฤติกรรมของคนสำคัญที่สุด ถ้าคนในชุมชนยังเคยชินกับการทิ้งขยะแบบเดิมๆ ไม่เคยแยกขยะเลย ปัญหาต่างๆ ก็จะตามมา หากเราปรับพฤติกรรมเขาซะ ให้เขารู้ว่าขยะมีกี่ประเภท อะไรบ้าง จะแยกยังไง จะทิ้งยังไง เอาอะไรมาขายได้บ้าง ทำดีที่สุด เขาก็จะชินกับวิธีการใหม่ๆ ในการคัดแยกขยะ ปัญหา ก็จะค่อยๆ หดไป...."</p>	<p>สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูดา จิตพิทักษ์ (๒๕๒๕: ๕๙-๖๖) ได้อธิบายว่าสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์มี ๒ ประเภท คือ ลักษณะนิสัยส่วนตัวของมนุษย์ แต่ละคน และ กระบวนการอื่นๆ</p> <p>และสอดคล้องกับแนวทางการลดขยะมูลฝอย การป้องกันและควบคุมการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยที่สำคัญ คือ การลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด (Source reduction) โดยอาศัยขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน</p>

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

องค์ประกอบ	ผลการวิจัย	การทบทวนเอกสารวรรณกรรม
<p>ว</p> <p>-วินัยและ การมีส่วนร่วม</p>	<p>สอดคล้องกับ ผลการวิจัยที่ พบว่า</p> <p>-“ควรให้ ความสำคัญ ในการมีส่วนร่วม ในการ รับผิดชอบ ของทุกภาค ส่วนทั้งภาค หน่วยงาน ของรัฐ เอกชน และ ภาค ประชาชน ซึ่ง ทุกภาคส่วน ควรมีหน้าที่ที่ ต้องร่วมกัน ในการจัดการ ขยะมูลฝอย แบบมีส่วนร่วม</p> <p>เนื่องจาก ปัญหาขยะมูล ฝอยไม่ได้เป็น เป็นหาของ ใครคนใดคน หนึ่ง แต่เป็น ปัญหาของทุก คนเขาต้องมี วินัยของ ตนเองในการ</p>	<p>สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ในด้านปัจจัยส่วนจิตวิทยา ได้แก่</p> <p>การจูงใจ (Motivation) เป็นวิธีการที่จะชักนำพฤติกรรมของบุคคลให้ ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์พฤติกรรมมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีแรงจูงใจ ซึ่ง หมายถึง ความต้องการที่ได้รับการกระตุ้นจากภายในตัวบุคคลที่ ต้องการแสวงหาความพอใจด้วย พฤติกรรมที่มีเป้าหมายการจูงใจ เกิดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการโดยอาศัย สิ่งจูงใจ</p>

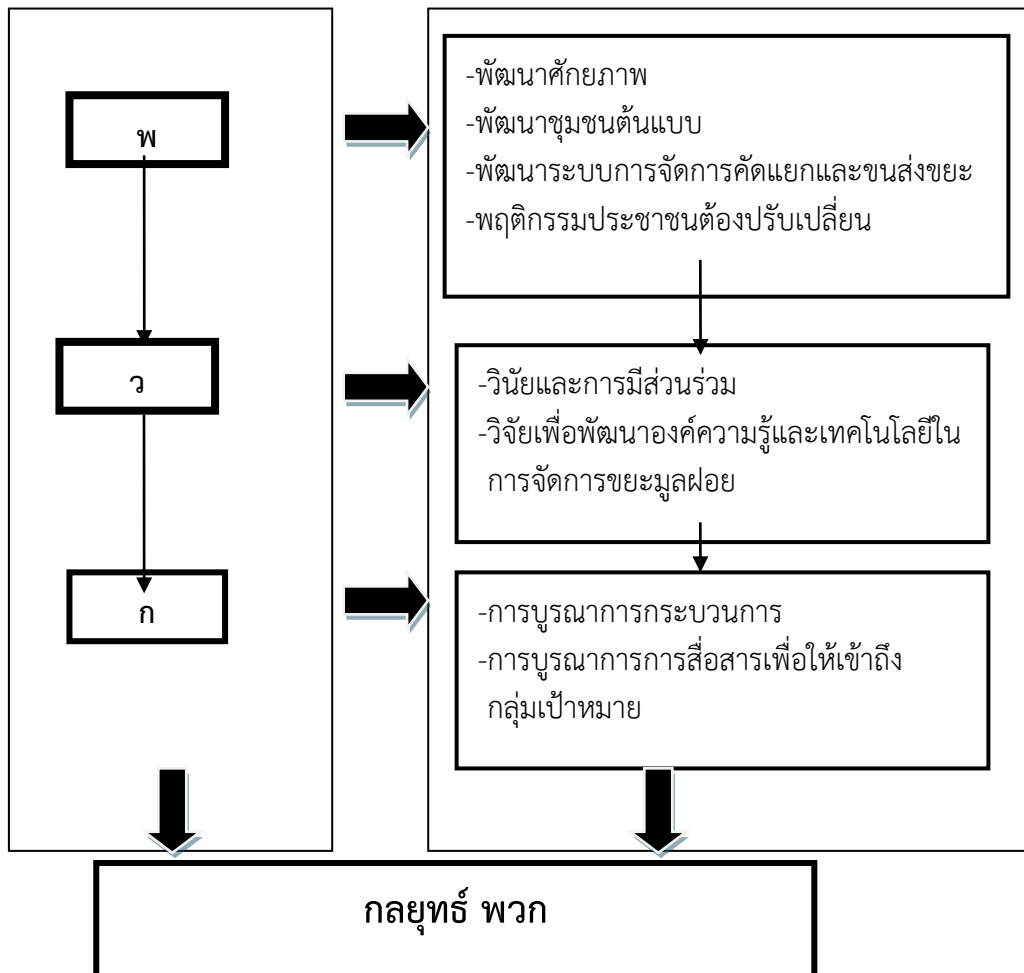
	ดูแลบ้าน ตัวเอง"	
-วิจัยเพื่อ พัฒนา องค์ ความรู้ และ เทคโนโลยี ในการ จัดการ ขยะมูล ฝอย	สอดคล้องกับ ผลการวิจัยที่ พบว่า -“มองว่าใน ภาค สถาบันการศึ ษา ควรให้ ความสำคัญ กับปัญหานี้ แล้วร่วมมือ กับภาครัฐ และภาค ประชาชน ท้ายที่สุดต้อง เกิดนวัตกรรม อะไรซักอย่าง ที่เข้ามาช่วย แก้ไขปัญหา การจัดการ ขยะในชุมชน ให้ได้จะเป็น เครื่องมือการ กำจัดขยะที่ ไม่เป็นพิษกับ	สอดคล้องกับแนวทางการจัดการขยะที่กล่าวมาควรมีการการแปรรูป เพื่อเปลี่ยนเป็นพลังงาน เป็นการนำขยะที่สามารถเปลี่ยนเป็นพลังงาน ความร้อนหรือเปลี่ยนเป็นรูปก๊าซชีวภาพมาใช้ประโยชน์

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

องค์ประกอบ	ผลการวิจัย	การทบทวนเอกสารวรรณกรรม
	<p>“สิ่งแวดล้อมหรืออะไรก็ได้ที่ใช้ได้ ง่าย สะดวก”</p>	
<p>ก -การบูรณาการกระบวนการ</p>	<p>สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า -การบูรณาการกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย</p>	<p>สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการของ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (๒๕๕๖) ที่กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหารหากพิจารณาในมุมกว้างแล้วจะพบว่า การจัดการประกอบด้วย คุณลักษณะ ๓ ประการ ดังนี้ ๑. เป็นกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ๒. เน้นที่การบรรลุเป้าหมายขององค์การ ๓.การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหารเข้าด้วยกัน</p>
<p>- การบูรณาการการสื่อสาร</p>	<p>สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า “ต้องมีการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในชุมชน โดยทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้คนในชุมชนได้ทราบปัญหาของขยะที่มีผลกระทบต่อในชุมชน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อเป็น</p>	<p>สอดคล้องกับ การจัดการขยะที่เน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดวิธีการดำเนินการตามแนวทาง ได้แก่ เทคนิคการให้ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยการบรรยายสรุป การปิดประกาศนิทรรศการสารคดีต่าง ๆ การสงเคราะห์งานदान</p>

	<p>การร่วมกันหาทางออกร่วมกัน ทุกภาคส่วน...."</p>	<p>เทคนิคที่สำคัญหรือเอกสาร การแถลงข่าว ใบแทรก หนังสือข่าวแจกการนำเสนอ ต่อประชาคม และกลุ่มทำงาน ทางเทคนิคจัดแถลงข่าวการ ประกาศ การบริการสาธารณะ ต่าง ๆ</p>
--	--	--

จากการวิจัยได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยได้กลยุทธ์ระบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการขยะของชุมชน ดังแผนภูมิที่ ๔.๔

แผนภูมิที่ ๔.๔ กลยุทธ์ "พวก"

จากแผนภูมิที่ ๔.๔ กลยุทธ์ "พวก" ประกอบด้วย พัฒนาศักยภาพของให้แก่บุคลากรของหน่วยงาน โดยส่งเสริมความรู้ ทักษะ ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะในชุมชน, พัฒนาชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะที่ดี เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และเป็นแหล่งฝึกอบรมให้กับหน่วยงาน หรือชุมชนอื่น, พัฒนาระบบการจัดการคัดแยกและขนส่งขยะ ทั้งเรื่องของเวลา และแหล่งกำจัดขยะ, และพฤติกรรมประชาชนที่ต้องปรับเปลี่ยนในการคัดแยกขยะ ทั้งขยะ และกำจัดขยะให้ถูกวิธี เป็นการลดปัญหาขยะในอนาคตได้ การสร้างวินัยและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อประชาชนในการจัดการขยะ โดยต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เนื่องจากปัญหาการจัดการขยะมิได้เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน, การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งการสร้างองค์ความรู้การจัดการขยะด้วยการวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะ, การบูรณาการกระบวนการ ควรมีกระบวนการที่ชัดเจน ตั้งแต่การเริ่มต้นการวางแผนร่วมกัน การลงมือปฏิบัติร่วมกัน กำหนดโครงสร้างความรับผิดชอบของคนในชุมชน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข และการบูรณาการการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน โดยใช้สื่อที่มีในชุมชน